

طرح ارتقای عفاف در دانشگاه فردوسی مشهد

مقدمه

عفت ملکه‌ای اخلاقی است که در کنار سه فضیلت حکمت، شجاعت و عدالت از ارکان چهارگانه فضایل نزد قدما بوده است. این فضیلت آدمی را به خویشنداری و صبوری در برابر امیال سرکش وامی‌دارد. عفاف به معنی بازایستادن از حرام و پارسایی ورزیدن برگرفته از این واژه و بیشتر معطوف به رفتار بیرونی است.

حجاب واژه دیگری است که به معنی رعایت حد شرعی در پوشش است. حجاب به عنوان کنشی اختیاری در زمینه پوشش که از سوی شخص پای بند به احکام دین انتخاب می‌شود می‌تواند او را در تحصیل فضیلت عفاف یاری رساند. حفظ کرامت، آبرو، وقار و متانت آدمی و اثبات بندگی (در میان اهل ایمان) اقتضا می‌کند که این دو مقوله مورد توجه جدی قرار گیرد. در یک سازمان اجتماعی چون دانشگاه ارتقای عفاف مقدمه رشد و کمال اخلاقی و فرهنگی و کسب سایر فضایل از جمله فضایل علمی و برخوردار شدن فرد و جامعه از برکات آنها است.

تعهد به حدود پوشش شرعی و سازمانی برآمده از هنجارهای دینی و مقتضیات عرف دانشگاهی به مثابه یک تکلیف، مورد توجه و تأکید آموزه‌های دینی و اسناد مربوط به مقررات حجاب و عفاف مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی بوده است. پایبندی به رفتارهای احترام آمیز، صادقانه، همراه با متانت و به دور از شائبه‌های غیر اخلاقی در زمینه روابط پسران و دختران نیز از هنجارها و ارزشهای مورد پذیرش جامعه دینی است. پایبندی به موارد یاد شده در تأمین امنیت روانی و اخلاقی جامعه دانشگاهی و صیانت از هویت آن و ارتقا بخشیدن به نقش آفرینی اصیل علمی، آموزشی و پژوهشی در دانشگاه سهم بسزایی دارد. بر این اساس دانشگاه فردوسی این طرح را تدوین و تصویب نمود و از دانشجویان و عموم دانشگاهیان انتظار دارد برای دستیابی به اهداف فردی و اجتماعی و انسانی، آگاهانه و از سر اختیار، به قوانین و هنجارهای رفتاری مندرج در این طرح، در طول زمان تحصیل و هنگام حضور در دانشگاه (مانند کلاس درس، آزمایشگاه، کتابخانه، خوابگاه و...) یا خارج از دانشگاه در حین فعالیت‌های مرتبط با دانشگاه (مانند گردهمایی، بازدید، گردش علمی) پای بند باشند. در عین حال نهادهای قانونی دانشگاه نیز وظیفه دارند در حفاظت از حریم حجاب و عفاف و جلوگیری از رفتارهای ناهنجار و مغایر با شؤن بکوشند. بی‌گمان پاسداری از جایگاه رفیع دانشگاه و کمک به سالم نگهداشتن محیط‌های آموزشی، پژوهشی و تأمین حقوق عمومی دانشگاهیان، از طریق مقابله با بی‌نظمی، هنجار شکنی از یک سو و از سوی دیگر حفظ کرامت دانشجویان، اساتید و کارمندان میسر می‌شود. در راستای تبیین شیوه‌های رفتار مقبول در جامعه دانشگاهی و راهنمایی اعضای جامعه دانشگاهی برای درک بهتر مسئولیت‌های رفتاری خود، طرح ارتقای عفاف در دانشگاه، شامل مقدمه، ۱۳ ماده، ۵۶ بند و ۱ تبصره در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۲/۳۰ شورای امر به معروف و نهی از منکر دانشگاه تأیید گردید و در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۴/۸ شورای فرهنگی اجتماعی دانشگاه به تصویب رسید. طرح حاضر یک سال پس از اجرا و ارزیابی نتایج و پیامدهای آنها در صورت نیاز مورد بازبینی و اصلاح قرار خواهد گرفت.

ماده ۱: اهداف طرح

- ۱- ایجاد فضای سالم جهت رشد اخلاقی
- ۲- اصلاح روابط و رفتارهای مغایر شؤن دانشگاه
- ۳- ترویج فرهنگ حیا، عفاف و حجاب در دانشگاه

ماده ۲: اصول اجرایی

- ۱- تقدم اقدامات سازنده و تشویقی برای بهبود پوشش و ارتقای عفاف بر اقدامات بازدارنده و کنترل کننده
- ۲- رعایت ضوابط، مراحل و شیوه های اسلامی امر به معروف و نهی از منکر در مواجهه با مظاهر بدحجابی
- ۳- رعایت اولویت در برخورد با مصادیق بارزتر و مهم تر بدحجابی و روابط ناسالم
- ۴- رعایت حرمت و کرامت افراد در مواجهه با افراد بدحجاب و یا دارای روابط ناسالم
- ۵- رعایت عدالت و انصاف در برخورد با بدحجابی و روابط ناسالم
- ۶- جلب مشارکت عمومی دانشگاهیان، مردم نهادها و امنای مذهبی دانشگاه در اجرای طرح
- ۷- اولویت رسیدگی به مسائل و هدایت طرح در هر واحد با کارگروه مربوط
- ۸- به کارگیری حداکثری ظرفیت نهادهای قانونی دانشگاه در اجرای طرح

ماده ۳: اقدامات سازنده برای ارتقای عفاف

- ۱- ارتقای سطح آگاهی و باور عمومی در خصوص ضرورت و اهمیت مقوله عفاف، از طریق:
 - برگزاری کلاس ها و کارگاه های آموزشی و توسعه فعالیت های مشاوره ای در موضوعات مرتبط به مقوله عفاف و حجاب
 - برگزاری کرسی های آزاد اندیشی و جلسات هم اندیشی، نقد و نظر با مشارکت استادان و دانشجویان
 - دعوت از بانوان شایسته و نقش آفرین در موضوع عفاف از میان فرهیختگان دانشگاهی و غیر دانشگاهی، به ویژه مهمانان زن خارجی به منظور گفتگوی مستقیم و آشنایی با تجارب جوامع دیگر در موضوع عفاف و حجاب
 - حمایت از پایان نامه ها، مقالات، کتب و طرح های پژوهشی در موضوع عفاف و حجاب
- ۲- به کارگیری ظرفیت های فرهنگی و هنری در راستای ترویج فرهنگ عفاف و حجاب، از طریق:
 - برگزاری همایش ها و جشنواره های فرهنگی و هنری در موضوعات مرتبط به عفاف و حجاب
 - معرفی جلوه های برتر نقش آفرین در موضوع عفاف و حجاب از میان بانوان دانشگاه
 - اجرای مسابقات فرهنگی و هنری در موضوعات مرتبط به حجاب و عفاف
 - حمایت از فعالیتهای رسانه ای و مطبوعاتی مربوط
 - حمایت از فعالیت تشکل های اسلامی و کانون های فرهنگی در موضوعات مرتبط
 - حمایت از فعالیت های واحدهای تابعه دانشگاه در موضوعات مرتبط

ماده ۴: ضوابط مورد توجه در تعیین مصادیق مجاز و غیر مجاز پوشش و ظاهر آرائی

- ۱- رعایت شدن حدود و چارچوب های شرع
- ۲- تناسب داشتن با شأن و منزلت دانشگاه و عدم مغایرت با عرف مؤسسه
- ۳- عدم ترویج خرده فرهنگ های انحرافی و بیگانه و نشانه های متعلق به آنان

ماده ۵: پوشش ویژه محیط آموزشی و علمی دانشگاه (کلاس درس، آزمایشگاه‌ها، تالارها، فضاهای عمومی و ...)

۱- لباس مورد استفاده باید ساده، آراسته و متناسب با شأن دانشگاهیان باشد. از مصادیق البسه غیر مجاز نباشد، با لباس سایر محیط‌ها نظیر: محافل جشن، محیط‌های تفریحی و ورزشی، مکان‌های استراحت، متفاوت و از مدهای افراطی به‌دور باشد. رنگ آن متعادل باشد و جلب نظر نکند.

تبصره: کلیه شروط عمومی البسه در خصوص بخش‌های بالینی، حرفه‌ای و آزمایشگاهی نیز باید رعایت شود. ضمن اینکه پوشیدن لباس فرم در این بخش‌ها لازم است و نظافت و تمیزی آن باید رعایت شود.

۲- کفش، ساده و هماهنگ با شأن و جایگاه دانشگاه باشد، کفش‌ها و دمپایی‌هایی با پاشنه‌های خیلی بلند (بالای ۵ سانتی متر) چکمه‌های بلند (تا زانو) که در مجالس و مهمانی‌های ویژه پوشیده می‌شود، مجاز نیست.

۳- پوشیدن جوراب در محیط آموزشی لازم است. از جوراب با رنگ متعادل استفاده شود.

ماده ۶: پوشش ویژه محیط خوابگاه و ورزشگاه‌ها

۱- لباس محیط خوابگاه و استراحتگاه، باید متعارف و متعادل باشد، پوشیدن لباس‌های نیمه‌عریان و ... در هر شرایطی ممنوع است.

۲- البسه و پوشاک مورد استفاده در محیط‌های ورزشی اعم از سالن و استخر بایستی متناسب با همان محیط باشد و لازم است از لباس فرم اختصاصی هر ورزش و یا دیگر لباسهای متناسب با آن استفاده شود.

ماده ۷: حدود پوشش در محیط‌های مختلط

۱- لازم است مو و اندام زن در حدود حجاب شرعی (همه سر و بدن به استثنای وجه و کفین) پوشانده شود. لازم است اندام مرد نیز در حد متعارف پوشیده باشد.

۲- پوشیدن البسه نازک، بدن‌نما و چسبنده ممنوع است.

ماده ۸: آراستگی و ظاهر آرایشی

۱- رعایت بهداشت و پاکیزگی فردی برای دانشگاهیان ضروری است.

۲- آراستگی سر، صورت، بدن، البسه و دیگر متعلقات در محدوده شرع و عرف وظیفه‌ی همگانی است.

۳- جواهرات، زیور آلات و دیگر ابزار آرایش مورد استفاده در محیط آموزشی از مصادیق مجاز و متعارف باشد.

۴- فقط از مواد معطر و خوش‌بو کننده‌های ملایم استفاده شود.

۵- آرایش سر و صورت و بدن به‌گونه‌ای که جلب نظر کند در محیط آموزشی ممنوع است.

۶- طول ناخن متعارف باشد. رنگین کردن و استفاده از جواهرات ناخن ممنوع است.

۷- آرایش و پیرایش موی سر آقایان متناسب با عرف دانشگاه باشد.

ماده ۹: مصادیق البسه و آراستن‌های غیرمجاز بانوان

۱- استفاده از کلاه بدون مقنعه.

۲- استفاده از روسری‌های نازک و کوتاه، شال به‌تنهایی و ...

- ۳- استفاده از دامن جز در مورد افراد خاص (بیمار، باردار).
- ۴- استفاده از شلوارهای استریچ و چسبان، کوتاه و شلوارهایی که تماماً پاره یا وصله دار شده باشد.
- ۵- بلند بودن ناخن بیش از حد معمول، استفاده از ناخن مصنوعی، استفاده از جواهرات ناخن یا طرح‌های هنری روی ناخن.
- ۶- استفاده از جواهرات و زیور آلات غیر معمول (مانند زنجیر پا، انگشتری پا، نگین‌های دندان و ...).
- ۷- آرایش غیر متعارف صورت و مو (مانند تاتو کردن، بافتن مو، درست کردن مو به صورت تیغ تیغی و ...).
- ۸- مانتوهای نامناسب (مانند : مانتوهای کوتاه، چاک دار، آستین کوتاه ، تنگ و چسبان، دارای رنگ تند و زننده، لباس شبه مردانه‌ای که پوشیدن آن برای زن غیر متعارف است و حجم بدن را کاملاً نمایش می‌دهد و ...).
- ۱۰ چادرهای نامناسب از قبیل چادرهای نازک و توری.
- ۱۱ استفاده نامناسب از چادر.

ماده ۱۰ : مصادیق البسه و آراستن‌های غیرمجاز آقایان

- ۱- استفاده از کراوات و پاپیون از هر نوع.
- ۲- لباس‌های شدیداً اندامی مردانه، تنگ و چسبان، با آستین خیلی کوتاه حلقه‌ای، یا رکابی، یقه خیلی باز، البسه زنانه، شلوارک، لباس راحتی ، شلوارهای فاق کوتاه، چسبان، تنگ و نازک و شلوارهایی که تماماً پاره و وصله داشته باشد.
- ۳- استفاده از زیورآلات طلا اعم از گردن بند، زنجیر، مچ‌بند، دست‌بند، گوشواره و انگشتر.
- ۴- استفاده از رنگ‌ها و آرایش‌های موی تند و زننده (مش کردن، فر کردن، بافتن مو در بالای سر و ...)
- ۵- برداشتن و رنگ کردن ابرو.

ماده ۱۱ : مصادیق البسه و آراستن‌های غیرمجاز مشترک آقایان و بانوان

- ۱- استفاده از لباس ، مچ‌بند، پیشانی بند، شال و دستمال گردن، کمربند، انگشتر و کیف‌های دارای نقوش و کلمات زننده و توهین آمیز یا علایم و نشانه‌های گروه‌های انحرافی (تصاویر زن، اندام‌های جنسی، الفاظ رکیک، عبارات عاشقانه و مبتذل ، تصاویر فکاهی و پوچ و بی‌معنا، شعارهای قومی و نژادی، آرم و نشانه‌های گروه‌های انحرافی و نشانه‌های خاص تبلیغات تجاری زننده و توهین آمیز).
- ۲- خالکوبی در نواحی قابل رؤیت بدن.

ماده ۱۲ : مصادیق رفتارها و روابط مغایر شوون اخلاقی و شرعی

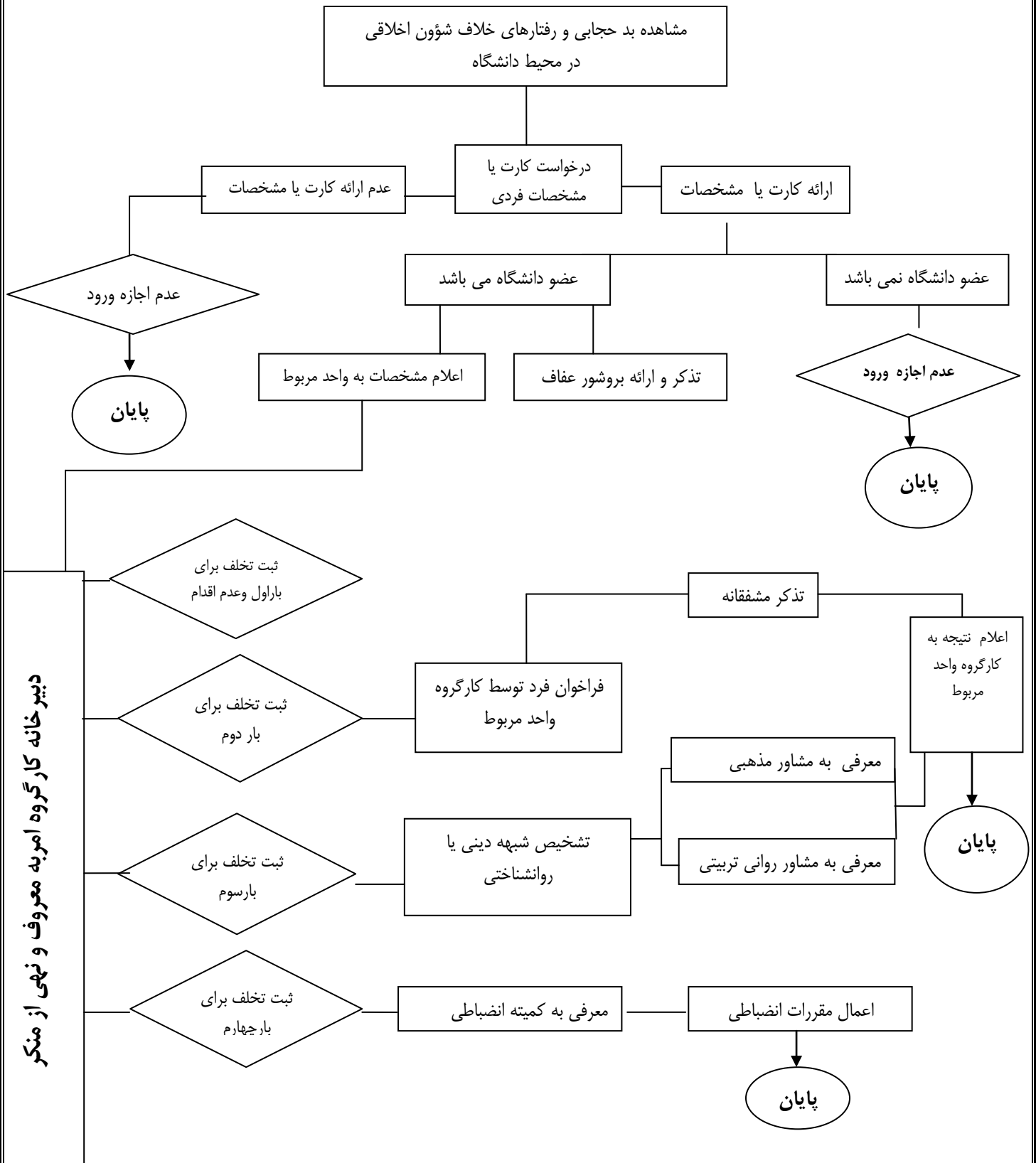
- ۱- چشم چرانی ، متلک گوئی ، مزاحمت آفرینی، تمسخر و توهین و هرگونه تعرض (فیزیکی و غیر فیزیکی) ، خلوت با جنس مخالف ، تماس جسمی با جنس مخالف ، قهقهه در جمع مختلط ، شوخی شرم آور، ابراز روابط عاشقانه، رقص در ملاء عام و ...
- ۲- استفاده از فیلم ها و تصاویر مستهجن و موسیقی های مبتذل در ملاء عام.
- ۳- به اشتراک گذاشتن پیام ها ، تصاویر ، کلیپ ها و نواهای ضد دینی و غیراخلاقی در فضاهای مجازی.
- ۴- تماس غیرمتعارف جسمی با دیگری.

ماده ۱۳: روش اجرا

مراحل اقدام در مواجهه با موارد بدحجابی و رفتارهای مغایر شوون در محیط دانشگاه به ترتیب زیر است:

- ۱- گام اول مواجهه با بدحجابی و رفتارهای مغایر شوون در دانشگاه، تذکر همراه با مشاهده کارت شناسائی و ارائه بروشور عفاف است.
 - ۲- گام دوم مواجهه، ثبت تخلف و گزارش نام و مشخصات خاطی به دبیر کارگروه واحد مربوط جهت دریافت تذکر مشفقانه است.
 - ۳- گام سوم مواجهه، ثبت تخلف و معرفی به دبیر کارگروه مربوط جهت طی کردن مراحل مشاوره است.
 - ۴- گام چهارم مواجهه، ثبت تخلف و معرفی به دبیر کمیته انضباطی جهت اعمال مقررات انضباطی دانشگاه است.
- مراحل اقدامات مذکور در نمودار زیر ترسیم گردیده است.

نمودار مراحل اقدام در مواجهه با بدحجابی و رفتارهای خلاف شؤن اخلاقی در دانشگاه فردوسی مشهد توسط مجریان^۱

^۱ مجریان طرح ارتقای عفاف در دانشگاه شامل کارگروه های امر به معروف و نهی از منکر دانشکده ها و خوابگاه ها ، اداره انتظامات ، کمیته انضباطی و تیم های داوطلب یاوران معروف خواهند بود.